

Tante Marianne Troostwijk en oom Jacob Walg

Na oom Sam werd Marianne Troostwijk geboren. Marianne trouwde met Jacob Marcus Walg, afkomstig uit Bergen op Zoom. Jacob had sinds 1924 een winkel in tricotages en manufacturen. De zaak was gevestigd op de Bagijnestraat 5 in Zwolle. In maart 1938 werd het bedrijf 'uitsluitend grossierderij in manufacturen, galanterieën, tricotages enz. in de meest uitgebreide zin'. Op grond van de zogenoemde Verordening tot verwijdering van Joden uit het bedrijfsleven werd de zaak in december 1941 geliquideerd en in augustus 1942 opgeheven. Ik realiseer me dat ik niet schrijf 'tante Marianne' en wel 'oom Sam'. Dat komt omdat ik Marianne niet heb gekend, waar oom Sam een echte oom voor me is geweest. Jacob en Marianne kregen twee kinderen: Marcus (Max) en Saartje. Arie en Max waren goede vrienden. Aries dochter Alice vertelde mij dat Arie na de oorlog erg veel verdriet heeft gehad van het feit dat zijn vriend en neef is vermoord. Arie schrijft in zijn verhaal over Max het volgende: "Rond augustus-september 1941 kwam mijn neef, Max Walg uit Zwolle, bij ons wonen. Max was toen 13 jaar en ging naar de Joodse HBS in Amsterdam omdat hij in Zwolle niet meer naar de middelbare school mocht. Hij speelde accordeon en ik viool, we musiceerden samen en traden ook weleens op als er visite kwam! Wij konden heel goed met elkaar opschieten. Er was nog een andere reden waarom Maxi bij ons in Amsterdam kwam wonen. Zijn vader, Jacques Walg uit Zwolle, had evenals zijn zwager, Jacques Colthof uit Deventer,

een winkel annex magazijn in galanterieën. Ook hij mocht geen zaken meer doen, omdat het eenvoudig aan Joden verboden was om met niet-Joden zaken te doen. Op een zekere dag heeft men hem naar Amsterdam gelokt om z'n handel te verkopen. De afspraak werd gemaakt om naar het café-restaurant de Poort van Cleve te komen aan de Nieuwezijds Voorburgwal. Hij ging alleen en toen hij daar was om te onderhandelen, werd hij gearresteerd en naar het strafkamp Amersfoort gebracht, daarna hebben wij nooit meer iets van hem vernomen."

Via Eddy van der Pluijm ontving ik gedetailleerde informatie over de gang van zaken in Kamp Amersfoort.

Polizeiliches Durchgangslager Amersfoort

De administratie uit de periode dat Jacob Walg in Kamp Amersfoort verbleef is verloren gegaan waardoor niet meer precies is na te gaan wanneer hij werd binnengebracht in het *Polizeiliches Durchgangslager* Amersfoort, in de volksmond beter bekend als Kamp Amersfoort. Volgens een van de bijgevoegde stukken zou dat 6 mei 1942 geweest kunnen zijn. Volgens de cartotheek van Westerbork is Jacob Marcus Walg vermoedelijk in april 1942 gedetineerd in Kamp Amersfoort, blok 3a, nr. 613. Bij binnenkomst in Kamp Amersfoort moest Jacob zijn persoonlijke bezittingen inleveren. Daarvoor in de plaats kreeg hij de geëigende kampkleding met klompen en het daarbij behorende kampnummer. Het kampnummer van Jacob werd 613. Vanaf dat moment was hij dus niet langer meer Jacob Marcus Walg, maar *Häftling* (gevangene) nummer 613. De gevangenen werden vanaf dat moment aangesproken met hun nummer en verloren daarmee hun identiteit.

Ook als zij zich moesten melden bij de kampleiding moest dat met een nummer. In de *Schreibstube*, die zich bevond in het SS-bewakingsgedeelte van het kamp, werden de gevangenen ingeschreven. Vanaf daar werden ze door de poort naar het gevangenenkamp gebracht. Dan ging het door naar de *Bekleidungskammer*, waar de gevangenen hun kampkleding en klompen ontvingen. De klompen waren vaak te klein en de kleding, voor zover je van kleding kunt spreken, paste ook niet altijd. Na de Bekleidungskammer moesten ze vervolgens naar de kapper en vandaar door naar de doucheruimte. Pas daarna konden de gevangenen naar de hun toegewezen barak (Block) waar ze hun best moesten doen om een plekje te vinden. De beste plek was het bovenste gedeelte van de stapelbedden. De reden hiervoor laat zich raden.

Gevangenen mochten eenmaal per maand een brief naar huis schrijven en eenmaal per maand een brief van thuis ontvangen. Ook was het toegestaan om een postwissel van maximaal 20 gulden van thuis te ontvangen. De ontvangen postwissel werd op de kampadministratie bijgeschreven en omgezet in kampgeld. Van dat geld konden de gevangenen extra voedsel in de vorm van bijvoorbeeld smerige meelkoeken kopen. Ook moesten de gevangenen betalen voor kwijtgeraakte (lees: gestolen) spullen zoals hun muts, mok, lepel en dergelijke. Als een gevangene last had van kiespijn werd hij overgebracht naar de tandarts. Deze moest uiteraard betaald worden. Ook dat gebeurde met behulp van de postwissels van thuis. Voor het bedrag dat een gevangene had uitgegeven moest worden getekend, zodat de administratie weer klopte. Werd een gevangene op transport gesteld of vrijgelaten, dan kreeg hij of zij de persoonlijke bezittingen weer terug. Dit alles werd zeer nauwkeurig bijgehouden.

Gevangenen van Kamp Amersfoort waren ingedeeld in de diverse arbeidskommando's. Dit kon in het boskommando zijn, waar de gevangenen bomen moesten rooien ten behoeve van het *Kleinholzkommando*, het strovlechtskommando, aardappelschilkommando, of een van de vele andere kommando's. Niets doen was er hoe dan ook niet bij, want dan kwamen de gevangenen terecht in het marcheerkommando. De gevangenen liepen dan urenlang rondjes over de appelplaats.

Op 16 juli 1942 werd Jacob Walg op transport gesteld. Via Westerbork, waar nog een onbekend aantal gevangenen werden toegevoegd aan dit transport, ging de trein vervolgens naar Auschwitz waar zij op 17 juli aankwamen. Daar werd Jacob geselecteerd voor dwangarbeid en ingeschreven als Häftling nr. 48481. Op 31 januari 1943 is hij daar vermoord.

Zijn vrouw Marianne Walg-Troostwijk is met haar dochtertje Sari (mijn nichtje) ondergedoken, mijn neef Max Walg heeft zich na het eerst schooljaar van de HBS omstreeks juni bij zijn moeder gevoegd om ook onder te duiken. Een jaar later, rond november 1943, zijn ze tijdens hun verblijf in Brussel verraden om vervolgens via een Belgisch kamp en Westerbork naar Auschwitz te worden gedeporteerd. Zij zijn daar vermoord."

Overigens maakt Arie hier een vergissing met de datum, aangezien er begin januari 1944 nog een kaartje uit Brussel is gekomen. Arie schrijft nog verder over de spanning waaronder de familie leed: "Op vrijdag 18 juni 1943 stond plotseling een groot deel van onze ondergedoken familie voor ons. Zij konden de spanning niet langer verdragen, immers de rest van de familie was intussen ondergedoken en verraden.

Het waren Jacques en Kaatje Colthof en Marianne Walg met haar kinderen Max en Sari. Zij kwamen bij ons in de Retiefstraat voor overleg, hetzij onder te duiken naar een veiliger oord? Of naar het buitenland te vluchten zoals Sander (zoals mijn vader ook wel werd genoemd), naar Zwitserland, en dat, maar dan met alle risico's van dien! Het enige dat wij hadden was het adres van Ome Ko Wesselius in Tilburg, via zijn relaties is de familie, nadat ze bij ons de nacht hadden doorgebracht naar Tilburg gereisd en waren daar voor enige weken tijdelijk ondergedoken.

Saartje Debora Walg bereikte de leeftijd van 5 jaar en is 7 april 1944 met haar broer en moeder vermoord. De kinderen zijn met hun moeder en tante Kaatje en oom Jacques uit Mechelen via Westerbork naar Auschwitz getransporteerd. Je wordt wel erg verdrietig als je dit opschrijft en beseft wat er met je naaste familie is gebeurd. Maar ik ga verder.